

ชื่อผลงานวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่

Model Development of Caring for the Elderly towards
an Aging Society in a New Normal Era

วีณา ลิ้มสกุล

นิตยา ศรีสุข

สุรีพร ชุมแดง

นุชนาถ วิจิต

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน จากกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มิถุนายน 2566

บทสรุปผู้บริหาร

การเตรียมผู้สูงอายุเพื่อก้าวสู่สังคมสูงอายุเต็มรูปแบบ เน้นส่งเสริมการดูแลตนเองและสร้างเสริมสุขภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กิจกรรมสำคัญที่ภาครัฐกำหนดเป็นนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนให้พื้นที่นำไปดำเนินการ คือ การเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล ผลการดำเนินการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีโรงเรียนผู้สูงอายุยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อหาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้วัยตามวิถีการใช้ชีวิตปัจจุบันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมผู้วัยในยุควิถีใหม่ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ 3 โครงการย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และ 3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

ผลการศึกษานำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมผู้วัยในยุควิถีใหม่ไปใช้ในพื้นที่ โดยหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถเพิ่มศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และการจัดทำแผน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อดำเนินการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ การนำหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยไปใช้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุที่จบหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยมีคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงขึ้นทุกองค์ประกอบ สำหรับการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุควิถีใหม่ในช่วงสถานการณ์โควิด ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในยุคปัจจุบันที่มีการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ผู้สูงอายุควรฝึกฝนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้รายวิชาต่างๆในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมผู้วัยในยุควิถีใหม่นี้ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานทางวิชาการ องค์กรทางศาสนา ชุมชน อาสาสมัคร ผู้สูงอายุและครอบครัว

บทคัดย่อภาษาไทย

หัวข้อวิจัย โครงการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่
ผู้ดำเนินการวิจัย วิภา ลีสมกุล, นิตยา ศรีสุข, สุริพร ชุมแดง, และนุชนาถ วิจิต
หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการดูแล ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 3 ประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอและตำบล ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้สูงอายุและ/หรือโรงเรียนผู้สูงอายุในอำเภอคีรีรัฐนิคม และอำเภอเคียนซา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามถึงโครงสร้างสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี และแบบสอบถามถึงโครงสร้างการประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้ในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี เมื่อนำไปใช้กับผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุพบว่า คะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยด้านสัมพันธภาพทางสังคมสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 1) การรับข้อมูล (Information Receiving) มีการประเมินข้อมูลตามหลักการ 5 ส (สื่อบัน สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์) 2) การหยุดคิด (Stop Thinking) เพื่อไตร่ตรองข้อมูลที่รับมาโดยใช้หลักการ 5 ส (สมจริง สร้างประโยชน์ สำคัญ สร้างสรรค์ และสุขภาพ) 3) การปฏิบัติ (Acting) ผู้สูงอายุควรมีพฤติกรรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีตามหลักการ 5 ส (สื่อบัน สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์) เพื่อให้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

3. การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ นำไปสู่สร้างและพัฒนาหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การอบรมเพื่อพัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ผลการประเมินคะแนนเฉลี่ยระดับความรู้หลังการเข้ารับการ

อบรมมีคะแนนเฉลี่ยระดับความรู้มากกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การพัฒนาศักยภาพ
นักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการ
โรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นในจังหวัดสุ
ราษฎร์ธานีและภาคใต้ผ่านการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อดำเนินการจัดตั้งและเปิด
โรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ ในขณะที่หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน
ผู้สูงอายุโดยบูรณาการกับวิธีการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

Research title: Model development of caring for the elderly towards an aging society in a new normal Era

Researcher: Weena Limsakul, Nittaya Srisuk, Sureeporn Chumdaeng, & Nutchath Wichit

Organization: Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University

Abstract

The research and development aimed to study the development of elderly care models for an aging society in the new normal era. The study consisted of 3 phases: The First Phase was situation analysis of elderly care in Surat Thani province. Second Phase was developing a care model consisting of the development of the Srivichaya Happiness Curriculum for the Elderly in Surat Thani Province, Model Development of Learning Using Media and Technology for Elderly in the New Normal, and Development of the aging school manager's competencies: Surat Thani context. The Third Phase was Evaluating the implementation of the model in the area. The participants included community hospitals and subdistrict health-promoting hospitals, local administrative organizations, geriatric clubs, and/or senior schools in Khirirattananikhom and Khiansa districts. The research instruments were the Surat Thani semi-structured questionnaire on the situation of elderly care and the semi-structured questionnaire to evaluate the implementation of the model in the area. Analyze qualitative data using content analysis methods. The results of the research were as follows:

1. Development of the Srivichaya Happiness Curriculum for the Elderly in Surat Thani Province covering 5 dimensions: health, economy, society, environment, and media technology. When applied to the elderly in geriatric schools, it was found that the quality of life scores of the elderly increased in all aspects, with social relations statistically significant.

2. Learning styles using media and technology for the elderly in the new normal era consist of 1) receiving information, evaluating information according to the 5 principles (searching, continuing, collecting, applying, connecting 2) stop thinking and pondering the information received using the 5 principles (realistic, helpful, important, creative, and polite) 3) Practicing, the elderly should adopt media and technology usage behaviors according to the 5 principles (search, continue, collect, apply, connect) so that the use of media and technology for the elderly in the new normal era benefits themselves, others and society.

3. Developing the capacity of elderly school managers in Surat Thani province by studying the conditions, problems, and needs of the establishment of geriatric schools, leading to the creation and development of the elderly school management curriculum. Training for the development of school managers for the elderly found that the average score of knowledge level after attending the training was statistically significantly higher than before the training. The capacity development of school managers for the elderly in Surat Thani province can be used for the benefit of the operation of elderly schools in Surat Thani province.

The model of care for the elderly towards an aging society in the new normal era can be expanded in other areas in Surat Thani and southern provinces through the development of the capacity of elderly school managers to establish and open schools for the elderly in the area. The Srivichaya Happiness Curriculum for the Elderly curriculum can be applied to the teaching and learning of geriatric schools by integrating with the teaching and learning methods of technology media.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีงบประมาณ 2565 และด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานที่ดูแลผู้สูงอายุของพื้นที่ในการศึกษา อำเภอคีรีรัฐนิคม และอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรทีมสุขภาพ เจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเป็นอย่างดีที่ทำให้งานนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ที่สำคัญที่สุดคือ ขอขอบพระคุณผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกท่านที่เสียสละเวลาในการได้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุที่เข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในยุควิถีใหม่ต่อไป

ผศ.วีณา ลิ้มสกุล

มิถุนายน พ.ศ. 2566

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	11
วัตถุประสงค์	12
กรอบแนวคิด	13
ขอบเขตการวิจัย	13
นิยามศัพท์	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
บทที่ 4 ผลการวิจัย	23
บทที่ 5 อภิปรายผล	37
บรรณานุกรม	41
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารเกี่ยวข้องกับงานวิจัย	43
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	51

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	23

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การเรียนรู้จากประสบการณ์	13
ภาพที่ 2 ขอบเขตการวิจัย	14

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีแผนแม่บทขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ มาตรการขับเคลื่อนสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตทุกมิติ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างอิสระและยาวนาน ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี 29 กันยายน 2563 โดยกำหนดให้มีการให้บริการผู้สูงอายุในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตผ่านหน่วยงานต่างๆในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) แต่ที่ได้รับการตอบรับจากผู้สูงอายุเป็นอย่างดี คือ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ที่สถาบัน หน่วยงาน หรือชุมชน จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุ ในลักษณะของโรงเรียน ห้องเรียน โครงการ หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกัน และถือเป็นรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีรูปแบบและกิจกรรมตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่และความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ใน 4 มิติ คือมิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนผู้สูงอายุมากกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2563)

ภาคใต้ตอนบนมีโรงเรียนผู้สูงอายุมากกว่า 200 แห่ง ที่เปิดดำเนินการจากความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคสาธารณสุข ภาคประชาชน และมีหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในด้านเนื้อหา รายวิชา ระยะเวลาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ในการส่งเสริมศักยภาพการดูแลตนเองไม่ครอบคลุม 4 มิติข้างต้น คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีพันธกิจร่วมในการรับใช้ชุมชนท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์สังคมสูงวัย ได้ดำเนินการศูนย์สร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2559 และพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุของจังหวัด เปิดโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบที่คณะพยาบาลศาสตร์จำนวน 3 รุ่น และขยายเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร โดยมีเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคสาธารณสุข พัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชมรมผู้สูงอายุ และคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 11 ได้มีส่วนร่วมในการนำไปใช้และเผยแพร่หลักสูตร

องค์ความรู้จากการถอดบทเรียนการเรียนรู้ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ ประเด็นแรก คือหลักสูตรในการเรียนของผู้สูงอายุ ที่ผ่านมามีหลักสูตรใดได้มีการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาคใต้เข้าไปในหลักสูตรให้เกิดเป็น เอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ” หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย ” มีเนื้อหาครอบคลุมมิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยีอันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้นำประสบการณ์ของตนเองผนวกรวมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นอัตลักษณ์ภาคใต้เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและถ่ายทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลานสืบเนื่องต่อไป ประเด็นที่สอง คือ กลไกขับเคลื่อนให้การขยายเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น คือ การพัฒนาบุคลากรแกนนำที่จะไปดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ในปี 2563 คณะพยาบาลร่วมกับเครือข่ายได้ดำเนินการ “โครงการนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ” นำร่อง 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอพุนพิน ผลสำเร็จคือ มีนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุทุกตำบล ผู้เข้าประชุมได้ผลผลิตคือ โครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุของตนเอง เข้าใจกลไกการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และการเชื่อมโยงกองทุนตำบล ประเด็นที่สาม สถานการณ์ช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ช่วงปิดเมืองผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเพียงร้อยละ 12.9 ที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) ได้ เพื่อติดตามและรับฟังข่าวสาร โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะนโยบายให้กระทรวงที่รับผิดชอบจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะผู้สูงอายุด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลให้มากขึ้น และสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ควรพัฒนารูปแบบการติดต่อสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสนับสนุน (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2563) เพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในการเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่เขตภาคใต้ตอนบน โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีนโยบายและยุทธศาสตร์มุ่งสู่สังคมกตัญญูสูงวัย ส่งเสริมการดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุโดยมีแกนนำนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกลไกขับเคลื่อนให้กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคมได้เสริมสร้างศักยภาพการดูแลตนเองผ่านการเรียนรู้ในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ และสื่อเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และการศึกษารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ เพื่อสรุปผลการศึกษาและนำเสนอรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่เชิงนโยบายสาธารณะประเด็นผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่
2. พัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่
4. พัฒนาและศึกษาผลของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิด

การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมของผู้สูงอายุใน 5 มิติ ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี ผ่านการสะท้อนคิด อารมณ์ความรู้สึก จากแนวคำถามจนเกิดความคิดใหม่ขึ้นในตัวเองและนำความรู้นั้นไปใช้กับการดำรงชีวิตในสถานการณ์ต่างๆได้ เดวิด เอ. โคลบ (David A. Kolb, 1984) เสนอนำทฤษฎีไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ ผ่านวงจร 4 ขั้น (Experiential Learning Cycle: ELT Cycle) ประกอบด้วย การนำตัวเองเข้าไปอยู่ในประสบการณ์ (Concrete Experience) การสะท้อนทบทวนให้เกิดการตกลึกความคิดความรู้สึกและอารมณ์ ใช้วิธีการตั้งคำถาม (Reflective Observation) เกิดแนวคิดใหม่ที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตัวเอง (Conceptualization) ใช้ความคิดกับบริบทรอบตัวของตัวเอง (Active Experimentation) แสดงดังภาพที่ 1

การเรียนรู้จากประสบการณ์: Experiential Learning (David A.Kolb)

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนา ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์ข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ 3 โครงการย่อย ประกอบด้วย 1) พัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้สูงอายุภาคใต้ 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี 2) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ตามลักษณะการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงของยุควิถีใหม่ และ 3) พัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียน

ผู้สูงอายุ ในรูปแบบคณะกรรมการผู้จัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบบาในพื้นที เป้าหมาย แสดงดังภาพที่ 2

นิยามศัพท์

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (มาตรา 3 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546)

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุยุควิถีใหม่ หมายถึง รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ประกอบด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุสร้างสุขศรีวิชัย 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และการพัฒนานักจัดการเพื่อดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุบริบทจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ 3 โครงการย่อย
2. มีหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้สูงอายุ 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี
3. มีคู่มือผู้จัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่นำไปพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ
4. มีรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ โดยมี การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์
- รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) โดย เดวิด เอ. โคลบ์ นำเสนอรูปแบบการนำทฤษฎีไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ ผ่านวงจร 4 ขั้นตอน (Experiential Learning Cycle : ELT Cycle) ประกอบด้วย 1) การเข้าไปอยู่ในประสบการณ์ หรือ สถานการณ์ใหม่ หรือ การตีความ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ (Concrete Experience) 2) การสะท้อนคิดทบทวนหลังได้รับประสบการณ์ใหม่ โดยการตั้งคำถาม (Reflective Observation of the New Experience) ให้เกิดการตกผลึกความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ 3) เกิดแนวคิดใหม่ หรือพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมขึ้นหมายถึงการได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ของตนเอง (Abstract Conceptualization) และ 4) การเรียนรู้จากการนำแนวคิดใหม่ ใช้ ความคิดกับบริบทรอบตัวเอง และสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น (Active Experimentation) ในอนาคตหากได้รับ ประสบการณ์ใหม่เพิ่มวงจรการเรียนรู้เริ่มที่ขั้นแรก และต่อไปจนขั้นที่ 4 อีกครั้ง (Kolb,1984)

การสร้างการเรียนรู้ในผู้สูงอายุ สิ่งสำคัญคือผู้สูงอายุมีความแตกต่างและมีประสบการณ์เดิมจำนวนมาก การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแบ่งปัน ประสบการณ์ระหว่างทำกิจกรรมร่วมกัน การค้นหาคำตอบ การทดลอง การแก้ไขปัญหา เกิดความคิด สร้างสรรค์และสร้างความหมายต่อการเรียนรู้ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียนที่มีพื้นฐานของประสบการณ์ โดยการเชื่อมโยงการเรียนการสอนในห้องเรียนไปสู่สถานการณ์จริง ประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ ทั้งหมด นำไปสู่การประยุกต์ใช้สิ่งใหม่และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2. รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ จากสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างสมบูรณ์ คือมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2564 และคาดการณ์ว่าจะ เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด คือมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2578 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) แนวโน้มผู้สูงอายุอาศัยอยู่คนเดียวหรืออาศัยอยู่ลำพังกับคู่สมรสเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการให้การดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ให้ความ

คุ้มครองสวัสดิภาพของผู้สูงอายุให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพให้การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุในสังคมไทย กรมกิจการผู้สูงอายุสนับสนุนการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่า และพลังของผู้สูงอายุ โดยที่ความต้องการให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิต สร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุภายใต้ความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีอายุที่ยืนยาว พึ่งตนเองได้ มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ มุ่งศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ พบว่า ยังไม่มีหลักสูตรกลางที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับบริบทภาคใต้และการเปลี่ยนแปลงในยุค New Normal ที่ทันสมัยครอบคลุมทุกมิติทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับวิถีชีวิต และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของผู้สูงอายุซึ่งมีความแตกต่างกันแต่ละภาค การจัดทำหลักสูตรผู้สูงอายุเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนผู้สูงอายุหรือการนำแค่ส่วนใดส่วนหนึ่ง (Module) ไปใช้นั้นเป็นการเตรียมผู้สูงอายุให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ (Active aging) ซึ่งเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญยิ่ง นำไปสู่สังคมสูงวัยที่มีคุณภาพในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาหลักสูตรกลางเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของชีวิต ปรับตัวอยู่ในสังคมยุค New Normal อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาด้านกาย จิต อารมณ์/สติปัญญาและสังคม ของผู้สูงอายุภายใต้บริบทและวัฒนธรรมภาคใต้หรือที่เรียกว่าดินแดนศรีวิชัย อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ทางภาคใต้โดยมีจังหวัด สุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางของเมืองศรีวิชัย มีภูมิปัญญา วัฒนธรรม มีวรรณกรรมท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวผู้สูงอายุอาจมีความแตกต่างมากหรือน้อยไม่เท่ากันแต่จะเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าอยู่ในตัวของผู้สูงอายุ ซึ่งจะถูกนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ในมิติด้านสุขภาวะ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสภาพแวดล้อมและมิติด้านสื่อและเทคโนโลยี

2.2 ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีทั้งการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงปี 2551-2557 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.8 ไปเป็น 3.3 หรือประมาณ 320,000 คนทั่วประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าวประเทศไทยได้เตรียมพร้อมในเรื่องดังกล่าว เช่น รัฐบาลได้วางนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุโดยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้สูงอายุในการปกป้องตนเองจากภัยรอบด้านด้วยการให้ข่าวสาร ความรู้ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือ กลไก และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2558) พร้อมทั้งมีการจัดตั้งโครงการดิจิทัลไทยแลนด์ Thailand 4.0 ซึ่งกำหนดเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม (ยุทธศาสตร์ที่ 3) ด้วยการสร้างโอกาสให้

คนไทยสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และให้ความสำคัญในเรื่องของการสนับสนุนบุคลากรให้พร้อมสำหรับโลกดิจิทัล (ยุทธศาสตร์ที่ 5 ทรัพยากรมนุษย์) (กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร, 2559) ดังนั้นการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีให้กับผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ในเรื่องต่างๆ เช่น ธรรมชาติของผู้สูงอายุ หลักการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยการศึกษาข้อมูลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุพบว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในเรื่องการใช้ สื่อและเทคโนโลยี เพราะเป็นการประสานระหว่าง การนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นส่วนสำคัญในการ เรียนรู้ และเป็นการศึกษาที่เพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งรวมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทุก รูปแบบ

2.3 พัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ในการดำเนินงานของ โรงเรียนผู้สูงอายุต้องอาศัยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในชุม ผู้นำในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นปัจจัย สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินประสบความสำเร็จ การมีผู้นำหรือผู้จัดการที่มีศักยภาพจะนำมาสู่ ความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทักษะสำคัญที่จะช่วย ให้เป็นนักจัดการที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะสร้างความสัมพันธ์ (Interpersonal Skills) นักจัดการ จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานเพื่อการสร้างสัมพันธ์ที่ดีในทีม อาศัยความร่วมมือกับภาคี เครือข่าย หลาย ด้าน ดังนั้น การทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความสนิทสนม ไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ทักษะการ สื่อสารและจูงใจในการทำงาน (Communication and Motivation) เป็นเรื่องสำคัญมากในการทำงาน นัก จัดการจะต้องเป็นตัวกลางการสื่อสารเชื่อมต่อระหว่าง ทีมงาน กับ ภาคีเครือข่ายต่างๆ จะต้องติดต่อ ประสานงานด้วยการสื่อสารหลายช่องทาง ทักษะการจัดการและมอบหมายงาน (Organization & Delegation) การบริหารจัดการงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมอบหมายงานต้องมีการคิดวิเคราะห์ มอบหมายให้ตรงกับความสามารถของคน บริหารงานให้สามารถทำงานให้เสร็จทันเวลามีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ทักษะการวางแผนงานและคิดเชิงกลยุทธ์ (Forward planning and strategic thinking) ต้องมี การจัดลำดับความสำคัญของงาน วางแผนงานสำหรับอนาคต ทักษะการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ (Problem Solving and decision making) ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างฉลาด เพื่อช่วยให้ทีมสามารถ ทำงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจโดยให้ยึดเป้าหมายของทีมเป็นหลัก ทักษะการเป็นโค้ช (Mentoring) ใช้ประสบการณ์ในการสอนและแนะนำสมาชิก เพื่อให้ทีมเกิดความมั่นใจและเพิ่มทักษะในการ ทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ โดยการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่ตรงกับวิถีชุมชนภาคใต้ มีสื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุตามลักษณะการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การมีนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำ ชุมชน เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนทำให้การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ผลการศึกษากระบวนการทำงานพื้นที่ชุมชน ผลลัพธ์ของการพัฒนาจะนำไปสู่การวางรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพชีวิตวิถีใหม่ของผู้สูงอายุจังหวัดฉะเชิงเทรา ศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน โดยใช้กิจกรรมการดูแลสุขภาพชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรมดังนี้ 1. เมนูสุขภาพ 2. ยืดเหยียดวันละนิด 3. รวมพลังความคิดบวก 4. 3 อ. (อาหาร ออกกำลังกายและอารมณ์) ร่วมกันทำได้ร่วมกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและหน่วยงานของรัฐ มีการเปรียบเทียบผลภายในกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ คือ Paired samples t - test ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพชีวิตวิถีใหม่ของผู้สูงอายุมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและช่วยในการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น ก่อนและหลังใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย 1) คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ก่อนและหลังใช้กิจกรรมเท่ากับ 2.85 และ 4.67 2) คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพก่อนและหลังใช้กิจกรรมเท่ากับ 3.20 และ 4.14 และ 3) คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจก่อนและหลังใช้กิจกรรมเท่ากับ 2.92 และ 3.31 ตามลำดับ (อุบลรัตน์ วิเชียร, ดำรงค์ศักดิ์ สอนแจ้ง และเจษฎา บุญราศี, 2564)

การศึกษาการพัฒนาชุมชนต้นแบบรองรับสังคมสูงวัย: วิทยาลัยผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุ พบความสำคัญของการพัฒนาระบบกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนผ่านโครงสร้างของชุมชนในรูปแบบชมรมผู้สูงอายุ และโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการทำงานร่วมกันในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล นอกจากนี้ยังเป็นระบบ กลไกสำคัญในการสร้างการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมอื่นๆต่อไป เช่น การร่วมกันตั้งกองทุนฌาปนกิจ การรวมกลุ่มการขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมอื่นๆ และการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุทำให้สามารถจัดสรรการดูแลในรูปแบบต่างๆลงไปในพื้นที่ได้ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่แสดงถึงการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ และเป็นกลไกในการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนชัดเจนส่งผลต่อการมีบทบาทในชุมชนในรูปแบบอื่นๆต่อไป (สุรีย์ ธรรมิกบรร, 2561)

การศึกษาสังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตของสังคมปัจจุบันและอนาคตก็คือ เทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคมเครือข่ายสื่อสารไร้สาย การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ของผู้สูงวัยมีส่วนทำให้ชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและปรับปรุงคุณภาพชีวิตประจำวัน เช่น การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง การสื่อสาร

และการมีส่วนร่วมในชีวิตทางสังคม นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงผู้สูงวัยกับบริการที่ตรงกับความต้องการของพวกเขาด้วย ประชากรทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกคนล้วนอยู่ภายใต้บริบทเทคโนโลยีที่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร ประชากรทุกวัย รวมทั้งผู้สูงวัยก็จำเป็นต้องเรียนรู้การใช้สื่อใหม่ๆ เพื่อใช้ประโยชน์และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง เทคโนโลยีจะช่วยให้การเรียนรู้ไม่มีวันหยุดนิ่ง สามารถทำได้อย่างอิสระและกว้างขวางไม่ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ ระยะเวลา และเป็นพลังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม การที่ผู้สูงวัยได้มีโอกาสเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือ ดึงศักยภาพภูมิปัญญาและประสบการณ์ของตนออกมาใช้พัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว (วิชณี คุปตะวาทีน, แมน วาสนาพงษ์, พรทิพย์ ชุนดี และรัชตา มิตรสมหวัง, 2561)

จากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมา การสร้างความหมายต่อการเรียนรู้ในผู้สูงอายุจากประสบการณ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างทำกิจกรรมร่วมกัน ค้นหาคำตอบ ทดลอง และแก้ไขปัญหา ประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด นำไปสู่การประเมินรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ โดยการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่ตรงกับวิถีชุมชนภาคใต้ มีสื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุตามลักษณะการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การมีนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่ทำให้การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ผลลัพธ์ของการพัฒนาจะนำไปสู่การวางรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อศึกษา การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ พื้นที่ดำเนินการวิจัยได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการดูแลใน 3 โครงการย่อย ประกอบด้วย 1)โครงการพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และ 3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบฯไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานผู้สูงอายุในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ชมรมผู้สูงอายุ และ/หรือโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการสุ่มจาก 19 อำเภอได้ 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีรัฐนิคม และอำเภอเคียนซา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งออกเป็น กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอและตำบล ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้สูงอายุและ/หรือโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

เกณฑ์การคัดเข้า

1. เป็นผู้ยินยอมให้ข้อมูลในการวิจัย
2. สื่อสารเข้าใจ อ่านออกเขียนได้
3. บรรลุนิติภาวะ หรืออายุมากกว่า 20 ปี
4. รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ 2 ปี ขึ้นไป

เกณฑ์การคัดออก

1. มีปัญหาการสื่อสาร
2. ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพไม่พร้อมในการเข้ากลุ่ม

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุของพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ถึงผู้บริหารหน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุต้นสังกัด พิจารณาผู้เข้าร่วมโครงการ และขออนุญาตให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รูปแบบการสนทนากลุ่ม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้างถึงสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุพื้นที่อำเภอเคียนซา และอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานอำเภอคีรีรัฐนิคม และอำเภอเคียนซา ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้สูงอายุ และ/หรือโรงเรียนผู้สูงอายุ หน่วยงานละ 2 คน รวมอำเภอละ 10-12 คน การสนทนากลุ่มใช้สถานที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ระยะเวลาการเข้ากลุ่ม ครั้งละ 3 ชั่วโมง จำนวน 2 ครั้ง เก็บข้อมูลจนอิ่มตัว

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาแบบการดูแล ใช้กระบวนการใน 3 โครงการย่อย ได้แก่

- 1) พัฒนาหลักสูตร และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรคือแบบประเมินคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ WHOQOL - BREF - THAI
- 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ การศึกษาใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ วิธีการวิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสำรวจข้อมูลโดยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม
- 3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง แบบทดสอบศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรม

ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย โดยแนวคำถามกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในพื้นที่

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามและแนวคำถามในการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรม ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน

ตอนที่ 2 แนวคำถามสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยแนวคำถามถึงโครงสร้างจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย โครงสร้างผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม นโยบาย/ทิศทางการดูแลผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี ปัญหา/อุปสรรคของการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม แนวทางพัฒนาการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ การใช้หลักสูตร การพัฒนาสื่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อน

ตอนที่ 3 แนวคำถามการประเมินผลการนำรูปแบบฯไปใช้ในพื้นที่ ประกอบด้วยคำถามถึงโครงสร้างจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ การเรียนรู้การดำเนินงาน เครือข่ายความร่วมมือ จากการใช้รูปแบบดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการดำเนินงานผู้สูงอายุในอนาคต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคำถามสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 ข้อ และแนวคำถามการประเมินผลการนำรูปแบบฯไปใช้ในพื้นที่จำนวน 5 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณา ประกอบด้วยนักวิชาการกลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการพยาบาลผู้สูงอายุ และอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการพยาบาลชุมชน ดูความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย และปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) = 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ความถี่และร้อยละ

3.5 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ SRU-EC2022/066 วันที่ 18 เมษายน 2565) คณะผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย โดยผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างอธิบายวัตถุประสงค์ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายแนวคำถามสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจริง กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้ตามความรู้สึกละเอียดและประสบการณ์ของท่านที่เป็นจริง รวมถึงสิทธิในการตอบรับ ปฏิเสธหรือยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยตามความต้องการ สำหรับข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากการวิจัยนี้ถือเป็นความลับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะถูกระบุถึงโดยใช้หมายเลขการวิจัยเท่านั้นที่จะบันทึกในเอกสารการวิจัย ชื่อจะไม่ปรากฏในรายงานหรือเอกสารตีพิมพ์ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ พื้นที่ดำเนินการวิจัยได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานอำเภอคีรีรัฐนิคม และอำเภอเคียนซา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุสังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ 2) พัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และ 4) พัฒนาและศึกษาผลของหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุอำเภอคีรีรัฐนิคมและอำเภอเคียนซา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=19)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	8	42
หญิง	11	58
หน่วยงาน		
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	7	37
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	4	21
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	3	16
โรงพยาบาลชุมชน	2	10
ผู้สูงอายุ	3	16
ตำแหน่ง		
นักวิชาการสาธารณสุข	7	37
พยาบาลวิชาชีพ	4	21
เจ้าพนักงานสาธารณสุข	3	16

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	1	5
นักพัฒนาชุมชน	1	5
ผู้สูงอายุ	3	16

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58) ส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ร้อยละ 37) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (ร้อยละ 21) หน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 16) ตำแหน่งส่วนใหญ่คือนักวิชาการสาธารณสุข (ร้อยละ 37) รองลงมาคือ พยาบาลวิชาชีพ (ร้อยละ 21) ผู้สูงอายุ (ร้อยละ 16)

ข้อมูลสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุ

1. โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ

อำเภอศรีรัตนนิคม มี 8 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 1 เทศบาล ผู้สูงอายุ 6,865 คน คิดเป็นร้อยละ 14.36 ของประชากรทั้งหมด ชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 14 ชมรม โรงเรียนผู้สูงอายุ 4 แห่ง ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ร้อยละ 96 อำเภอเคียนซา มี 4 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 2 เทศบาล ผู้สูงอายุประมาณ 5,120 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ของประชากรทั้งหมด ชมรมผู้สูงอายุ 9 ชมรม โรงเรียนผู้สูงอายุ 1 แห่ง ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ร้อยละ 88.95

2. นโยบาย/ทิศทางการดูแลผู้สูงอายุ

ใช้แนวทางการดูแล SALE 60⁺ model ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย S: Screening (การคัดกรองภาวะสุขภาพ) A: Aging Health Club (ชมรมผู้สูงอายุ) L: Long Term Care (การดูแลระยะยาว) E: End of Life Care (การดูแลระยะสุดท้าย) กลไกการบูรณาการ โดยมี คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอ (พชอ.) จำนวน 21 คน จากหน่วยงานภาครัฐ 6 คน, ภาคเอกชน 6 คน, ภาคประชาชน 7 คน, นายอำเภอ 1 คนเป็นประธาน, สาธารณสุขอำเภอ 1 คนเป็นเลขานุการ

3. การดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ใช้งบประมาณของกองทุนตำบล การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทุกรายมี หมอ 3 หมอ (หมอคนที่ 1. อาสาสมัครหมู่บ้าน: อสม., หมอคนที่ 2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล: รพ.สต., หมอคนที่ 3. แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว)

4. ปัญหาอุปสรรคของการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม การดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ

“ยังไม่สามารถจัดตั้งได้จากไม่มีแกนนำหลัก สถานที่ที่ใช้ในการเรียนห่างไกล ผู้ดำเนินการหลัก โรงเรียนผู้สูงอายุมีการโยกย้ายทำให้ขาดความต่อเนื่อง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากไม่มีคนรู้งานแทน”

5. แนวทางพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ให้มีการจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ตำบลเพิ่มขึ้น แยกตำบลให้เล็กลง อาจใช้กลไกคณะกรรมการบริหารตำบล: พชต. (กำนัน หรือนายกอบต.เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมผู้สูงอายุ กศน. ครูใหญ่โรงเรียน เจ้าอาวาสวัด ผู้อำนวยการพ.สต. เป็นเลขานุการ เป็นต้น)

“หลักสูตรการเรียนปัจจุบันเน้นการดูแลสุขภาพเป็นหลัก ด้านอาชีพเศรษฐกิจมีเล็กน้อย เสนอแนะการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สังคมและสื่อเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น”

6. แนวทางในการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี ควรเพิ่มการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ มีหลักสูตรเสริมรายได้ ตัวอย่างเช่น โรงเรียนอสม.มีสอนการจักสาน, การจัดการขยะรีไซเคิล ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสื่อเทคโนโลยี

“อยากให้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่สอนการเรียนรู้เรื่องสื่อเทคโนโลยี”

“หลักสูตรการเรียนควรเพิ่มระยะเวลาการเรียน (จำนวนชั่วโมง และจำนวนครั้งต่อสัปดาห์) มีการประเมินเปรียบเทียบสุขภาพก่อนการเรียน และหลังการเรียน”

7. การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

-นโยบายในการจัดตั้ง ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านผู้สูงอายุ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข ตลอดจนภาคประชาชน (ชมรมผู้สูงอายุ) ให้ความสำคัญกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโดยพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานฝ่ายปกครองมีแผนจัดตั้งงบประมาณการดำเนินการไว้สำหรับปีงบประมาณถัดไป เนื่องจากช่วงสถานการณ์โควิดได้หยุดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ

“ความต้องการจัดตั้ง เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเองที่ต้องการย้ายไปเป็นนักเรียนอีกครั้ง แนวทางที่ผ่านมาก็คือเสนอแนวคิดนี้ให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

-แนวทางการจัดตั้ง ผู้รับผิดชอบโครงการและงบประมาณ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้ดำเนินการโครงการส่วนใหญ่ ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน, ผู้อำนวยการ รพ.สต.หรือผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุของ รพ.สต. ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำหลักที่สำคัญคือผู้สูงอายุดำเนินการเอง โดยมีผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการ บำนาญครู รับเป็นประธาน/ครูใหญ่โรงเรียน การเปิดดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุใหม่ ทำได้เพราะมีความต้องการของผู้สูงอายุ ถ้าคณะกรรมการมีความรู้แนวทางการจัดตั้งโรงเรียนหรือมีประสบการณ์จะช่วยให้สามารถดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุได้ง่ายขึ้น

“ความต้องการให้เกิดโรงเรียนที่มาจากผู้สูงอายุเอง จะทำให้เกิดความต่อเนื่อง ถ้าเกิดจากเจ้าหน้าที่จะมีปัญหาเมื่อเจ้าหน้าที่ย้ายไปที่อื่น โรงเรียนควรก่อตั้งโดยผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุ แก่ผู้สูงอายุ และเป็นของ ผู้สูงอายุ ดีที่สุด”

“หลักสูตรโรงเรียนและผู้สอน ใช้หลักสูตรของหน่วยงานด้านวิชาการ (มหาวิทยาลัย) ในพื้นที่ ผู้สอน ด้านสุขภาพมีบุคลากรรพ.สต.ช่วยสอน มีปราชญ์ชาวบ้านสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านดนตรี สมุนไพร (หมอชาวบ้าน) การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ช่วยสอนอาชีพจักสาน วัสดุแปรรูป”

8. แนวทางดูแลการเข้าถึง/การใช้สื่อเทคโนโลยีในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ใช้ช่องทางสื่อสารทางไลน์, facebook, โทรศัพท์มือถือ

9. ความต้องการการเข้าถึง/การใช้สื่อเทคโนโลยีในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม

“ปัจจุบันมีผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 10 ที่ใช้สื่อต่างๆในการเรียนรู้ ถ้าเพิ่มแนวทางให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถใช้สื่อการสื่อสารที่ใช้งานได้ง่าย และมีความเข้าใจไม่ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางสื่อที่พบมากขึ้นในวันสูงอายุ”

10. หน่วยงานที่มีส่วนร่วมและขับเคลื่อนดำเนินงานพัฒนาการดูแลโรงเรียนผู้สูงอายุ การจัดตั้ง/การใช้หลักสูตร/การพัฒนาสื่อการดูแลสอนในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้สูงอายุเป็นผู้ดำเนินการโรงเรียนเอง

“บุคคลสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ ประธานโรงเรียนผู้สูงอายุ”

หลังจากได้สรุปข้อมูลสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุเพื่อการเข้าสู่สังคมสูงอายุเต็มรูปแบบในยุควิถีใหม่ที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โดยมุ่งไปที่ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีการเรียนรู้ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี 2) มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ผ่านการใช้สื่อโทรศัพท์ 3) การพัฒนาบุคคลที่จะเป็นแกนนำดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการดูแล

การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และ 3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำเสนอแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุ และระยะที่ 2 ได้แก่ ระยะนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุ ผลการพัฒนาหลักสูตรโดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี (กขป. 11) จำนวน 17 คน ประกอบด้วยแพทย์ อนุกรรมการ กขป.11 ประธานอนุกรรมการประเด็นผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง อนุกรรมการประเด็นผู้สูงอายุ จำนวน 7 คน เลขานุการ และเจ้าหน้าที่นักบริหารจัดการ กขป.11 รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุราษฎร์ธานี นายกสมาคมสังคมจังหวัดชุมพร นายกสมาคมสื่อชุมชนภาคใต้ นครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 (สสว. 10) และบุคลากรจากคณะพยาบาลศาสตร์ ม.ราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 คน หลักสูตรสำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า **"หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย"** โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้ผู้สูงอายุและกลุ่มเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างสง่างามและมีคุณค่า ส่งเสริมสุขภาวะที่มีทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก พึ่งตนเองได้ ปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โครงสร้างหลักสูตร 6 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 รายวิชา ได้แก่ รายวิชาที่ 1 การสร้างสุขภาพและการดูแลตนเองในผู้สูงอายุ รายวิชาที่ 2 ภูมิปัญญาพหุวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข รายวิชาที่ 3 ภูมิคุ้มกันทางการเงินและอาชีพ รายวิชาที่ 4 เท้าทันสื่อและเทคโนโลยี รายวิชาที่ 5 การปรับสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ

ระยะที่ 2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ในกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุโรงเรียนบ้านทำเนียบ อ.คีรีรัฐนิคม จำนวน 50 คน พบว่า ก่อนเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสุขภาพทางกาย และด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับกลางๆ ด้านจิตใจ และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม หลังการเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับเดิมเช่นเดียวกับการก่อนการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยพบว่า หลังเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงขึ้นในทุกด้าน โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพทางกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในขณะที่ด้านสัมพันธภาพทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$

การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี เมื่อนำไปใช้กับผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุพบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยด้านสัมพันธภาพทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนก่อนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่

1) ศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและการใช้อินเตอร์เน็ตในยุคปัจจุบันของผู้สูงอายุ และศึกษาการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ พบว่า การเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การเข้าถึง (Access) 2. การประเมิน (Evaluated) 3. การรวบรวม (Integrate) 4. การจัดการ (Manage) และ 5. การสร้าง (Create)

2) การประเมินและตรวจคุณภาพโครงร่างองค์ประกอบ/รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ราย เห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างองค์ประกอบ/รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่มีความสอดคล้องกัน

3) การสำรวจการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ จากรายงานการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563 จากประชากรผู้สูงอายุที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตใน 19 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถในการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง สรุปผลขีดความสามารถองค์ประกอบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ดังนี้ คือ การเข้าถึง (Access), การประเมิน (Evaluation) และการรวบรวม (Integration) พบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถในการระดับปานกลาง ส่วนการจัดการ (Manage) พบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถในการระดับปานกลางค่อนข้างสูง และด้านการสร้าง (Create) พบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถในการระดับต่ำ และสรุปความคาดหวังของขีดความสามารถการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุได้ดังนี้ 1) เพิ่มการเข้าถึง ให้ได้รับความรู้เรื่องของการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การคิดคำค้น คีย์ Word ต่างๆ เพื่อให้สามารถรับรู้ข่าวสาร และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ส่งมาด้วยตนเองได้ 2) มีการประเมินข้อมูล ให้มีความตระหนักรู้เรื่องข้อมูลที่เห็นว่ามีประโยชน์อาจใช้หลักศาสนาในการพิจารณาข้อมูล เทคนิคการดูภาพตัดต่อ 3) จัดการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ การเก็บ การโอนย้าย การลบข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลใหม่ และสามารถแนะนำผู้อื่นได้ 4) การจัดการข้อมูล การแชร์ข้อมูลของผู้อื่น การให้เครดิตเจ้าของเนื้อหา และ 5) มีโอกาสสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทาง ICT ที่เหมาะสม

2. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่

รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. การรับข้อมูล (Information Receiving) การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการใช้สื่อและ

เทคโนโลยี อธิบายตามหลัก 5 ส. ได้แก่ 1) ส สืบค้น ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลต่างๆโดยไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องความทันสมัยและแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 2) ส สานต่อ การส่งต่อข้อมูลต่างๆ โดยไม่ได้ประเมินความจริง ความทันสมัย แหล่งที่มาของข้อมูล หรือความเหมาะสมของข้อมูลต่อผู้รับ 3) ส สะสม ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสะสมข้อมูลต่างๆ เป็นจำนวนมากโดยไม่ได้กลั่นนำมาใช้ต่อ 4) ส สมักร ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ โดยไม่ได้คัดกรองความสำคัญหรือประโยชน์ของกลุ่มที่ตนเองเข้าไปร่วมหรือทำตามเพื่อนๆ 5) ส สานสัมพันธ์และสอน ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริง ไม่กล้าแนะนำผู้อื่นในเรื่องต่างๆ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น

2. การหยุดคิด (Stop Thinking) การประเมินเพื่อคิดไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับมาโดยใช้หลักการ 5 ส ประกอบด้วย 1) ส สมจริง คิดไตร่ตรองความจริงของข้อมูล โดยดูจากแหล่งที่มาของข้อมูล ความทันสมัย และคุณภาพ 2) ส สร้างประโยชน์ คิดไตร่ตรองความมีประโยชน์ของข้อมูลต่อตนเองและผู้อื่น 3) ส สำคัญ คิดไตร่ตรองความสำคัญของข้อมูลทั้งตนเองและผู้อื่น 4) ส สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองความสร้างสรรค์ของข้อมูลต่อตนเองและผู้อื่น 5) ส สุขภาพ คิดไตร่ตรองความสุขภาพและเหมาะสมของข้อมูลต่อตนเองและผู้อื่น

3. การปฏิบัติ (Acting) พฤติกรรมหลักของผู้สูงอายุในการใช้สื่อและเทคโนโลยีหลังจากได้ใช้หลักการประเมิน 5 ส ดังนี้ 1) ส สืบค้น สามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆด้วยการพิมพ์ข้อความที่ตนเองต้องการได้ สืบค้นข้อมูลด้วยภาพ หรือเสียงได้ และคำนึงถึงเรื่องความทันสมัยและแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการให้เครดิตการสืบค้น 2) ส สานต่อ สามารถสานต่อข้อความต่างๆโดยประเมินความจริง ความทันสมัย แหล่งที่มาของข้อมูล หรือ ความเหมาะสมของข้อมูลต่อผู้รับก่อน 3) ส สะสม สะสมข้อมูลต่างๆ โดยดูความมีประโยชน์และความสำคัญของข้อมูล 4) ส สมักร สมักรเข้ากลุ่มโดยดูถึงความมีประโยชน์และความสำคัญของข้อมูล 5) ส สานสัมพันธ์และสอน สร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริง แนะนำผู้อื่นในเรื่องต่างๆ รวมถึงสามารถการสร้างองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น มีมารยาทในการใช้โซเชียลร่วมกัน

3. ขั้นตอนการประเมินผลของรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่

รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความความถูกต้อง มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปปฏิบัติได้ ความมีประโยชน์ เป็นรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่อย่างสมบูรณ์ โดยมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย 0.89 โดยสรุปรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 1) การรับข้อมูล (Information Receiving) มีการประเมินข้อมูลตามหลักการ 5 ส (สืบค้น สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์) 2) การหยุดคิด (Stop Thinking) เพื่อไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับมาโดยใช้หลักการ 5 ส

(สมจริง สร้างประโยชน์ สำคัญ สร้างสรรค์ และสุขภาพ) 3) การปฏิบัติ (Acting) ผู้สูงอายุควรมีพฤติกรรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีตามหลักการ 5 ส (สืบค้น สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์) เพื่อให้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กระบวนการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ สร้างและพัฒนาหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ พัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และประเมินศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

ทุกพื้นที่มีความต้องการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอมีนโยบายให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกตำบลและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียน และกลไกการดำเนินงานให้กับกรรมการและแกนนำของชมรมผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุด้วยเพื่อให้สามารถผลักดันให้เกิดโรงเรียนผู้สูงอายุครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งความรู้ด้านหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วย เพื่อจะได้เป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรชัดเจน สามารถเพิ่มศักยภาพของผู้สูงอายุได้ครอบคลุมอย่างเป็นองค์รวม กายจิต สังคม และปัญญา เพื่อการดูแลทั้งตัวเองและครอบครัว

สำหรับโรงเรียนที่สามารถเปิดดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ความเข้มแข็งของแกนนำผู้สูงอายุและคณะกรรมการชมรม 3) เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุเอง 4) กิจกรรมในโรงเรียนที่ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งด้านวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการ ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและชวนเพื่อนมาเพิ่มขึ้น และ 5) ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญโดยพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มาตรการงดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุต้องหยุดชะงักลง 2) เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการให้บริการเกี่ยวกับโรคโควิด 19 ทำให้การทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุลดน้อยลง 3) การคัดกรองผู้สูงอายุยังทำได้ไม่ถึงเป้าหมายเนื่องจากภาระงานอื่นที่มากขึ้น 4) คณะกรรมการชุดใหม่ไม่ได้รับการอบรมความรู้ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถรวมตัวกันเพื่อการอบรมให้ความรู้ได้ 5) ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

2. หลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ได้นำข้อมูลความต้องการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ มาพัฒนาเป็นคู่มือนักจัดการโรงเรียน

ผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอน คือ กำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และดำเนินการออกแบบหลักสูตร กำหนดหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สูงอายุ ด้านการเรียนการสอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะหลักสูตร ได้รายละเอียด คือหลักสูตรเรียนไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นการเรียนภาคทฤษฎี 6 โมง และ ภาคปฏิบัติจำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ทฤษฎี 3 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ 3 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดทำแผน/ โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ประกอบด้วยทฤษฎี 3 ชั่วโมง และ ภาคปฏิบัติ 3 ชั่วโมง

3. พัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภายหลังจากหลักสูตรถูกปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วได้ถูกนำมาใช้กับนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน จากหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 48) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ร้อยละ 42) ตำแหน่งส่วนใหญ่คือนักวิชาการสาธารณสุข (ร้อยละ 40) รองลงมาคือนักพัฒนาชุมชน (ร้อยละ 24) โดยได้ดำเนินการจัดอบรมตามหลักสูตรจำนวน 12 ชั่วโมง 2 หน่วยการเรียนรู้ จากการนำหลักสูตรใช้พบว่า การจัดโครงสร้างรายวิชามีความเหมาะสม การจัดทำสาระสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้น่าสนใจสามารถนำไปใช้ได้จริง กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้เหมาะสม การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นสาระสำคัญ หรือประเด็นหลักในหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ มีการวางแผนออกแบบการเรียนการสอน และการประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้น่าสนใจ

4. ศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลจากกลุ่มนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ พบพื้นที่ที่สามารถเปิดดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุได้มีจำนวน 1 แห่ง ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ทั้งขั้นตอนของการทำประชาคมกับพื้นที่ การจัดตั้งกรรมการ การประชุมกรรมการเพื่อเตรียมความพร้อม การเตรียมหลักสูตรและตารางเรียน โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นแกนนำ และทีมวิจัยและวิทยากรเป็นที่เล็งติดตามการดำเนินงาน ให้คำปรึกษา และสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมี **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** ดังต่อไปนี้

- 1) ความเข้มแข็งและร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนำให้ ความสำคัญและมีศักยภาพในการจัดการบุคลากร งบประมาณ สถานที่ในการดำเนินการ ภาคประชาชนที่มีแกนนำผู้สูงอายุที่เข้มแข็งสามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ การระดมทรัพยากรจากเครือข่ายอื่นที่ให้การสนับสนุนและความร่วมมือ (โรงพยาบาล สำนักงานส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทูทางสังคมในพื้นที่ ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครต่าง ๆ และภาคเอกชนในพื้นที่)

2) การกำหนดรายวิชาตามบริบทของชุมชนเกิดจากความสนใจของนักเรียนผู้สูงอายุเป็นหลัก กิจกรรมในโรงเรียนมีครบทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ทำให้กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการจึงเป็นที่สนใจของผู้สูงอายุ

3) ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและกองทุนตำบล โดยนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นผู้เขียนโครงการของบประมาณแต่กิจกรรมต่างๆ เกิดจากการระดมความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

4) มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารงาน การจัดการทรัพยากรด้านบุคลากร เวลา งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระบบของนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางการแก้ไข

1) ปัญหาด้านหลักสูตร โรงเรียนมีหลักสูตรมีการเรียนการสอนเพียงหลักสูตรเดียว แนวทางการแก้ไขคือ การสร้างหลักสูตรที่มีความเฉพาะเจาะจงหรือเป็นเรื่องที่นักเรียนมีความสนใจในเชิงลึก เช่น หลักสูตรวารีบำบัด หลักสูตรอาหารคือยา หลักสูตรการป้องกันสมองเสื่อม

2) ปัญหาการเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียนผู้สูงอายุ แนวทางการแก้ไขคือการจัดให้เดินทางไป-กลับพร้อมกับนักเรียนที่อยู่ใกล้เคียงหรือผ่านทางถนนเส้นเดียวกัน การขอความร่วมมือนักเรียนหรือบุคคลในชุมชนให้เป็นจิตอาสา การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดสรรซื้อรถสำหรับรับ-ส่งนักเรียนผู้สูงอายุ

3) ปัญหาด้านงบประมาณ และวิทยากร แนวทางการแก้ไข การเขียนโครงการของบประมาณสนับสนุนจากกองทุนตำบลเพิ่มเติม และการขอสนับสนุนวิทยากรจากหน่วยงานของจังหวัด หรือหน่วยงานทางด้านวิชาการ เช่น วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยในจังหวัด

4) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และเจ้าหน้าที่ประสานงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของกิจกรรม แนวทางการแก้ไข ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุเข้มแข็ง และสร้างจิตสำนึกเรื่องการดูแลตนเองให้ผู้สูงอายุหลังจากนั้นดึงให้คนในชุมชนและแกนนำเข้ามาเป็นหลักในการจัดการจึงจะเกิดความยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ นำไปสู่สร้างและพัฒนาหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การอบรมเพื่อพัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และผลการประเมินพบว่าศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น สรุปเป็นองค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียน

ผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการโรงเรียน
ผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

การประเมินผลการนำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย การ
พัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อ
และเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัด
สุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

1. ผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ จากการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับภาคประชาสังคม
(กขป.11) และทดลองใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย

-ด้านสุขภาพ หลักสูตรมีการกำหนดให้ก่อนการเรียนมีการประเมินภาวะสุขภาพสมอง จิตใจ และ
คุณภาพชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุได้ทราบข้อมูลสุขภาพของตนเอง รายวิชาในหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยผู้สูงอายุได้
เรียนรู้การดูแลสุขภาพตนเอง ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การดูแลสุขภาพ
ช่องปาก การเลือกรับประทานอาหารชะลอวัยทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ การออกกำลังกายที่ปรับให้
เหมาะสมตามลักษณะความชอบของผู้สูงอายุในชุมชน เรียนรู้ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการดูแล
ตนเอง การบริหารสมองป้องกันสมองเสื่อม การนวดแผนไทย การเรียนรู้

“รู้จักภาวะซึมเศร้า รู้จักการฝึกผ่อนคลายโดยใช้ดนตรี”

การนำหลักศาสนามาใช้ การทำสมาธิเพื่อการเยียวยา การฝึกคิดบวก การวางแผนการใช้ชีวิตบั้น
ปลายอย่างมีความสุข การดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต หลังจบหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพที่
ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ความดันโลหิตลดลงกว่าก่อนเรียน คะแนนภาวะซึมเศร้ามลดลง คะแนนคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น
3.98 คะแนน

-ด้านสังคม การรวมกลุ่มของวัยสูงอายุ ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรม
ตลอดหลักสูตร การเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับคนหลายวัย การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่เด็กและเยาวชน

“ครูพาเด็กนักเรียนมาทำกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน ผู้สูงอายุก็ไปสอนเพลงบอกเด็กนักเรียน”

การเรียนรู้กฎหมายเบื้องต้นและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ

“ได้ทำกิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อน เยี่ยมด้วยใจไปด้วยรัก เพื่อนสูงวัยที่เจ็บป่วยต้องพึ่งพา”

-ด้านเศรษฐกิจมีการเรียนรู้และฝึกการทำบัญชี รายรับ – รายจ่ายของตนเอง และครัวเรือน

-ด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมจิตอาสาดูแลสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน และชุมชน และเรียนรู้นอกพื้นที่ทำ
ให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

“การรู้จักทิศทาง สังเกตรูปทรงตึก ก็ป้องกันสมองเสื่อมได้อีกทางหนึ่ง”

-ด้านสื่อเทคโนโลยี การเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยการใช้โทรศัพท์
เคลื่อนที่ ช่องทางไลน์ facebook

“ได้รู้จักกฎหมายในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้ปลอดภัย เมื่อก่อนส่งต่อรูป ข้อความไปเรื่อยๆ”

2. การเรียนรู้จากการใช้รูปแบบดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่

-การดำเนินงานของผู้ทำหน้าที่ “นักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นกลไกการสู่ความสำเร็จ” ถึงแม้ว่า
บางพื้นที่ยังไม่ได้เปิดการเรียนการสอนแต่สามารถดำเนินงานมาได้ตามกระบวนการของการจัดตั้ง พบปัจจัยสู่
ความสำเร็จดังต่อไปนี้

1) ความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ชุมชน และผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง ทุนทางสังคมในพื้นที่ ผู้นำ
ทางศาสนา อาสาสมัครต่าง ๆ และภาคเอกชน

2) การกำหนดรายวิชาตามบริบทของชุมชน จากความสนใจของนักเรียนผู้สูงอายุเป็นหลัก มี
กิจกรรมด้านวิชาการ สุขภาพ สันทนาการ อาชีพ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์วัฒนธรรม
และประเพณี ครบทุกมิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับ
ความต้องการของผู้สูงอายุ

3) มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจากองค์กร
บริหารส่วนท้องถิ่นและกองทุนตำบล โดยกิจกรรมต่างๆ เกิดจากการระดมความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

4) มีการบริหารจัดการที่ดี การจัดการทรัพยากรด้านบุคลากร เวลา งบประมาณ และวัสดุ
อุปกรณ์อย่างเป็นระบบของผู้ทำหน้าที่นักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีการวางแผน
งานที่ดี ดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- เครือข่ายความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เครือข่ายด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ทุนทางสังคมในพื้นที่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
(อสม.) บุตรหลานของผู้สูงอายุ และภาควิชาการ ช่วยในการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การ
พัฒนาการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีและการสนับสนุนองค์ความรู้แก่พื้นที่

“มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีส่วนร่วมในการพัฒนาตารางการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร
การประเมินภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตก่อนและหลังจบหลักสูตร”

3.ความภาคภูมิใจในการทำงาน จากได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุสามารถนำไป
ดูแลตนเองได้ ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข

“สิ่งสำคัญ คือ ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง”

4.ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน พื้นที่ชุมชนและหน่วยงานได้รับการยอมรับ เป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ดูงานโรงเรียนผู้สูงอายุภายในและภายนอกจังหวัด

5.ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการดำเนินงานผู้สูงอายุในอนาคต

“ครอบครัวผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มการเข้าถึงกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง”

-หน่วยงานมีการวางแผนงานจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้เพียงพอสำหรับกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

-การพัฒนาสื่อที่เหมาะสมในบริบทพื้นที่และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุตามยุควิถีใหม่ที่ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้การใช้สื่อได้เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ที่น่าไปใช้ประกอบด้วย 1)หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ 5 มิติได้แก่ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 100 ชั่วโมง จำนวน 5 วิชา 2) การเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (1) การรับข้อมูล คือ พฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เรียกว่า โซเชียล (2) การหยุดคิด คือ การหยุดพิจารณาคิดไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับมา (3) การปฏิบัติ คือ พฤติกรรมใหม่ของผู้สูงอายุในการใช้สื่อและเทคโนโลยีหลังจากได้ใช้หลัก 5 ส ในการประเมินข้อมูล และ 3) การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุผ่านหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดทำแผน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ หลังจากนำหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุไปใช้พบว่า นักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ มีคะแนนเฉลี่ยระดับความรู้เพิ่มขึ้น มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือความเข้มแข็งและร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและชุมชน การกำหนดรายวิชามีความน่าสนใจ ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและกองทุนตำบล และมีการบริหารจัดการที่ดี ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคือ ปัญหาด้านหลักสูตร การเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียนผู้สูงอายุ ด้านงบประมาณ และการขาดแคลนบุคลากร

ผลการศึกษาทั้งหมดนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับการถอดบทเรียนตัวอย่างที่ดีของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ 9 แห่ง ของศศิพัฒน์ ยอดเพชร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เสนอแนะโรงเรียนผู้สูงอายุควรเพิ่มมิติในการจัดการศึกษาเพื่อเติมความรู้ด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพ โภชนาการ การรับมือกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีและการ

สื่อสาร และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ ผ่านเทคนิคการสอนวิธีการต่างๆ โดยใช้เวลาในการเรียนรู้อย่างน้อย 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต่อเนื่องกัน 4-8 เดือน ขณะเดียวกันหน่วยงานที่จะจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุควรทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายและบริการของโรงเรียนผู้สูงอายุ ศึกษาความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในชุมชน โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น ที่ตั้งโรงเรียน ห้องเรียนที่เหมาะสม การเดินทางไปโรงเรียนด้วยความสะดวก ปลอดภัย (ลัดดา ดำริการเลิศ, 2560)

หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยที่นำไปใช้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุที่จบหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยมีคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงขึ้นทุกองค์ประกอบ โดยด้านสังคมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับคนหลายวัย ถ่ายทอดภูมิปัญญาเพลงบอกสู่เด็กและเยาวชน กิจกรรมเพื่อนเยี่ยมเพื่อน “เยี่ยมด้วยใจไปด้วยรัก เพื่อนสูงวัยที่เจ็บป่วยต้องพึ่งพา” ที่นอกจากไปให้กำลังใจเพื่อนในชุมชนแล้วการเดินทางทำให้รู้จักทิศทาง สังเกตรูปทรงบ้านสิ่งแวดล้อม เป็นการป้องกันปัญหาสมองเสื่อมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งพบว่ากิจกรรมเหล่านี้ไปในทางเดียวกับแนวทางจากเวทีแลกเปลี่ยนการขับเคลื่อนผลักดันนโยบายโรงเรียนผู้สูงอายุสู่ชุมชน ที่จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) จากการถ่ายทอดรูปแบบกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุดอกขอมพอ ตำบลอุโมงค์ อ.เมือง จ.ลำพูน ที่นอกจากสอนการดูแลสุขภาพแล้ว ยังมีกิจกรรมทัศนศึกษาสถานที่เที่ยววันเสาร์นักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุจะรวมตัวกันออกเยี่ยมผู้สูงอายุที่ติดบ้านติดเตียงเพื่อสร้างกำลังใจ โรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่วังน้ำเย็นเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดการพึ่งพา ลดความเหงาให้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การรวมกลุ่มไปวัด เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เปตอง วารีบำบัด ตามความต้องการของผู้สูงอายุ

สำหรับรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุควิถีใหม่ในการศึกษารั้งนี้ หลังช่วงสถานการณ์โควิดและการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในยุคปัจจุบันที่มีการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ผู้สูงอายุควรฝึกฝนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้รายวิชาต่างๆในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่นี้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานทางวิชาการ องค์กรทางศาสนา ชุมชน อาสาสมัคร ผู้สูงอายุและครอบครัว จากแนวทางพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระดับชุมชนแบบบูรณาการของ Thailand Development Institute: TDRI ได้เสนอการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีแนวคิดพื้นฐาน 4 ประการ คือ (1) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชน (2) ชุมชนมีระบบการช่วยเหลือกันในการดูแลผู้สูงอายุ (3) หน่วยบริการมีระบบการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับบริบทสังคม และ (4) อปท.มีส่วนร่วมในการจัดการ สนับสนุน ส่งเสริมให้การให้ความช่วยเหลือ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อศึกษาการพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 2 การพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ 3 โครงการย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ และ 3) การพัฒนา ศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

สถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี การดูแลผู้สูงอายุใช้แนวทางการดูแล SALE 60+ model ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย S: Screening (การคัดกรองภาวะสุขภาพ) A: Aging Health Club (ชมรมผู้สูงอายุ) L: Long Term Care (การดูแลระยะยาว) E: End of Life Care (การดูแลระยะสุดท้าย) การดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมโดยการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ครอบคลุมด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและสื่อเทคโนโลยี

การพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่

1. การพัฒนาหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นมีชื่อว่า **"หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย"** โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้ผู้สูงอายุและกลุ่มเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างสง่างามและมีคุณค่า ส่งเสริมสุขภาพะที่มีทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก พึ่งตนเองได้ ปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ได้นำหลักสูตรไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย มีคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสุขภาพทางกาย และด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับกลางๆ ด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม หลังการเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับเดียวกับก่อนการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยพบว่า หลังเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้หลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงขึ้นในทุกด้าน โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น

มากที่สุดของคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพทางกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในขณะที่ด้านสัมพันธภาพทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ 4 ขั้นตอน

1) ศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันของผู้สูงอายุ และศึกษาการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การรับข้อมูล (Information Receiving) การหยุดคิด (Stop Thinking) 3. การปฏิบัติ (Acting) 3) การประเมินผลของรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ พบว่ามีความความถูกต้อง มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปปฏิบัติได้ ความมีประโยชน์ เป็นรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่อย่างสมบูรณ์ โดยมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย 0.89 4) รูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ประกอบด้วย 1. การรับข้อมูล (Information Receiving) โดยใช้หลักการประเมินข้อมูล สืบค้น สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์ 2. การหยุดคิด (Stop Thinking) เพื่อไตร่ตรองข้อมูลที่รับมาโดยใช้หลักการ สมจริง สร้างประโยชน์ สำคัญ สร้างสรรค์ และสุขภาพ 3. การปฏิบัติ (Acting) ผู้สูงอายุควรมีพฤติกรรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีตามหลักการ สืบค้น สานต่อ สะสม สมักร สานสัมพันธ์ เพื่อให้การใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

3. การพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่าทุกพื้นที่มีความต้องการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ จากความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนและนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบการให้บริการที่เร่งด่วนทำให้การทำงานที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุลดน้อยลง คณะกรรมการชุดใหม่ไม่ได้รับการอบรมความรู้ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณในการดำเนินงาน 2) พัฒนาหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง แบ่งเป็นภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดทำแผนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ 3) พัฒนานักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 50 คน จากหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบว่า การจัดโครงสร้างรายวิชามีความเหมาะสม การจัดทำสาระสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้น่าสนใจสามารถนำไปใช้ได้จริง กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้เหมาะสม การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นสาระสำคัญ หรือประเด็นหลักในหน่วยการเรียนรู้ นั้นๆ มีการวางแผนออกแบบการเรียนการสอน และการประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ

4) ศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ที่สามารถเปิดดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุได้มีจำนวน 1 แห่ง ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ทั้งขั้นตอนของการทำประชาคมกับพื้นที่ การจัดตั้งกรรมการ การประชุมกรรมการเพื่อเตรียมความพร้อม การเตรียมหลักสูตรและตารางเรียน โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นแกนนำ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งและร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและชุมชน 2) การกำหนดรายวิชาตามบริบทของชุมชนเกิดจากความสนใจของนักเรียนผู้สูงอายุเป็นหลัก กิจกรรมในโรงเรียนมีครบทุกมิติ 3) ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและกองทุนตำบล 4) มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารงาน การจัดการทรัพยากรด้านบุคลากร เวลา งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระบบของนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

ระยะที่ 3 ขั้นตอนประเมินผลการนำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ไปใช้ใน พื้นที่เป้าหมาย

1. ผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่เรียนจบหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัย จากโรงเรียนผู้สูงอายุ มีความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเอง และวางแผนการใช้ชีวิตบั้นปลายอย่างมีความสุข จนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต หลังจบหลักสูตร ผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น คะแนนคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น 2) ด้านสังคม การรวมกลุ่มของวัยสูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่เด็กและเยาวชน 3) ด้านเศรษฐกิจรู้จักการจัดการทางการเงินของตนเอง จากการเรียนรู้และฝึกการทำบัญชี รายรับ – รายจ่ายของตัวเอง และครัวเรือน 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ดูแลสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน และชุมชน และเรียนรู้นอกพื้นที่ 5) ด้านสื่อเทคโนโลยี เรียนรู้การเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การใช้ช่องทางไลน์ facebook รู้จักการใช้สื่อเทคโนโลยีให้ปลอดภัย

2. การเรียนรู้จากการใช้รูปแบบดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ การมีศักยภาพของผู้ที่เป็นนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ทำให้สามารถดำเนินงานตามกระบวนการของการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ทุนทางสังคมในพื้นที่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) บุตรหลานของผู้สูงอายุ และภาควิชาการ (มหาวิทยาลัย)

3. ความภาคภูมิใจในการทำงาน ได้สร้างการเรียนรู้ทุกมิติสุขภาพ ให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปดูแลตนเองได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข สิ่งสำคัญคือ “ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง”

4. ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ชุมชนพื้นที่ หน่วยงานได้รับการยอมรับ เป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ฐานโรงเรียนผู้สูงอายุภายในและภายนอกจังหวัด

5. ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการดำเนินงานผู้สูงอายุในอนาคต สนับสนุนครอบครัวผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น หน่วยงานมีการวางแผนงานจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ และมีการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในบริบทพื้นที่

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ด้านหลักสูตรนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถเพิ่มศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุด้านการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และการจัดทำแผน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ การนำหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยไปใช้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุที่จบหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยมีคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงขึ้นทุกองค์ประกอบ สำหรับการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุควิถีใหม่ สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้รายวิชาต่างๆในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่นี้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานทางวิชาการ องค์กรทางศาสนา ชุมชน อาสาสมัครผู้สูงอายุและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ไปขยายผลในพื้นที่ระดับตำบล อำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และภาคใต้
2. การนำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ไปใช้ในพื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ ควรเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อดำเนินการเปิดโรงเรียน นำหลักสูตรสร้างสุขศรีวิชัยไปใช้ในการจัดการการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุ และเพิ่มรายวิชาการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในหลักสูตร รวมถึงนำรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาสื่อการเรียนรู้รายวิชาของหลักสูตร
3. การนำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ สามารถเลือกนำโครงการย่อยไปใช้ได้ตามบริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. หน่วยงานที่สนใจเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ ควรศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพนักจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุต่อไป

ข้อจำกัดการวิจัย

การศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดที่ต่อเนื่องหลายปี ส่งผลให้ไม่มีการกำหนดงบประมาณการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ การเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่วิจัยหยุดชะงัก

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์. นโยบายและการขับเคลื่อนงานกรม
กิจการผู้สูงอายุ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2563, เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2564,
สืบค้นจาก https://www.dop.go.th/download/laws/th1610963652-826_0.pdf
- นงนุช เสือภูมิ, วลทณี นาคศรีสังข์, และประไพพิศ สิงหเสม. (2660). การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์
ทางการพยาบาล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 27(1), 12-21.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563, เข้าถึง
เมื่อ 15 สิงหาคม 2564, สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Books/736/>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2563) รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2562 ตอนที่ 4 :
สวัสดิการด้านการศึกษาของผู้สูงวัย “ไม่มีใครแก่เกินเรียน”. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2564, สืบค้น
จาก <https://thaitgri.org/?p=39491>
- ลัดดา ดำริการเลิศ. (2560). *ยกระดับโรงเรียนผู้สูงอายุเตรียมพร้อมรับสังคมชรา*. เข้าถึงเมื่อ 31
กรกฎาคม 2566, สืบค้นจาก <https://thaitgri.org/?p=37882>
- วิชนี คุปตะวาทีน, แมน วาสนาพงษ์, พรทิพย์ ขุนดี, และรัชดา มิตรสมหวัง. (2561). *สังคมสูงวัยกับโลก
สมัยใหม่*. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2564, สืบค้นจาก
[https://so04.tci-](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/199275) [thaijo.org/index.php/svittj/article/view/199275](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/199275)
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร การศึกษาการจัดบริการสังคมทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุในสถานการณ์วิกฤต:
กรณีศึกษาช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19, เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2564, สืบค้นจาก
<https://www.thaihealth.or.th/Books/736/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2563, เข้าถึง
เมื่อ 15 สิงหาคม 2564, สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>
- สรารุณ ไพฑูรย์พงษ์. ระบบการดูแลผู้สูงอายุระดับชุมชนแบบบูรณาการ, เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2566
สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2018/06/integrated-approach-for-older-persons/>
- สุรีย์ ธรรมิกบวร. (2561). *การพัฒนาชุมชนต้นแบบรองรับสังคมสูงอายุ:โรงเรียนผู้สูงอายุและชมรม
ผู้สูงอายุ*. เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2564, สืบค้นจาก
https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1614761693-462_0.pdf

อุบลรัตน์ วิเชียร, ดำรงค์ศักดิ์ สอนแจ้ง, และเจษฎา บุญราศี. (2564). การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพ
ชีวิตวิถีใหม่ของผู้สูงอายุจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารพยาบาลทหารบก.* 22(3), 151-159.

David A. Kolb. (1984). *Experiential Learning*. New Jersey: A Simon & Schuster Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เอกสารเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1. เครื่องมือวิจัย
2. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
3. เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
4. แบบรับรองการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย

แนวคำถามการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ร่วมประชุมกลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อายุปี

หน่วยงานที่สังกัด..... ตำแหน่ง.....

ระยะเวลาการทำงานด้านผู้สูงอายุ.....ปี.....เดือน

ตอนที่ 2 สถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำถาม	หมายเหตุ
1. ในชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบลที่ท่านรับผิดชอบมีโครงสร้างผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมเป็นอย่างไร ได้แก่ จำนวนผู้สูงอายุ ประเภทผู้สูงอายุ	
2. นโยบาย/ทิศทางการดูแลผู้สูงอายุของหน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร	
3. ในปัจจุบันการให้การดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยี ในความรับผิดชอบของท่าน เป็นอย่างไร	
4. ปัญหา/อุปสรรคของการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมเพื่อก้าวสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่เป็นอย่างไร	
5. ท่านหรือหน่วยงานมีแนวทางพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม เพื่อก้าวสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่อย่างไรบ้าง	
6. ท่านหรือหน่วยงานมีความต้องการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม เพื่อก้าวสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่อย่างไรบ้าง	
7. ท่านหรือหน่วยงานมีแนวทางการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างไร	
8. ท่านหรือหน่วยงานมีแนวทางดูแลการเข้าถึง/การใช้สื่อเทคโนโลยี ในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม เพื่อก้าวสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ อย่างไร	
9. ท่านหรือหน่วยงานมีความต้องการดูแลการเข้าถึง/การใช้สื่อเทคโนโลยี ในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม เพื่อก้าวสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ อย่างไร	
10. ท่านคิดว่าการดำเนินงานพัฒนาการดูแลในมิติโรงเรียนผู้สูงอายุและการจัดตั้ง/การใช้หลักสูตร/การพัฒนาสื่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ควรมีหน่วยงานใดบ้าง เข้ามามีส่วนร่วม และจะเข้ามาช่วยขับเคลื่อนในประเด็นใดบ้าง	

ตอนที่ 3 การประเมินผลการนำรูปแบบฯไปใช้ในพื้นที่

คำถาม	หมายเหตุ
1.ท่านคิดว่าผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ มีอะไรบ้าง จงยกตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรม -ด้านสุขภาพ -ด้านสังคม/เศรษฐกิจ -ด้านสิ่งแวดล้อม -ด้านสื่อเทคโนโลยี	
2.ท่านได้เรียนรู้ในประเด็นใดบ้างจากการใช้รูปแบบดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่ -การดำเนินงาน - เครือข่ายความร่วมมือ	
3.ความภาคภูมิใจในการทำงานของท่านหรือหน่วยงานของท่านคืออะไร	
4.ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน.....คืออะไร	
5.ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการดำเนินงานผู้สูงอายุในอนาคตควรเป็นอย่างไร	

2. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

	
บันทึกข้อความ	
ส่วนราชการ คณะพยาบาลศาสตร์ โทร. ๓๕๐๐	วันที่ 27 พฤษภาคม ๒๕๖๕
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	
เรียน คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	
ด้วยข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมผัส อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้รับงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประจำปี ๒๕๖๕ เรื่อง "การพัฒนาารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่: Model development of caring for the elderly towards an aging society in a new normal" ในการนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้าพเจ้าขอความอนุเคราะห์ ดร. นุชนาถ วิจิต อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือโครงการวิจัยดังกล่าว ข้างต้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต	
5๕๓ ๕๖๕๑๐ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมผัส) อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	
๒๕๖๕ ๒๗/๕/๖๕	๒๗/๕/๖๕

ที่ อว ๐๖๔๐.๓๒/๒๐๖/๖๕

กระทรวงทบถาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๒๓๒๒ หมู่ ๗ ต.ขุนทะเล อ.เมือง
สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๐๐

ใน. มีนาม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อเสนอโครงการวิจัย

จำนวน ๓ ชุด

๒. เครื่องมือวิจัย

จำนวน ๓ ชุด

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมสกล อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้รับงบประมาณกองทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประจำปี ๒๕๖๕ เพื่อจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัยในยุควิถีใหม่: Model development of caring for the elderly towards an aging society in a new normal

ในการนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมสกล จึงขอความอนุเคราะห์บุคคลากรในสังกัดของท่าน คือ ดร. ศารทวรรณ รองเมือง ตำแหน่งอาจารย์พยาบาล สังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานี เพื่อเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พร.ศดาภาณุรัตน์ เมื่อนั้นจันทร์เพ็ญ)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

วิทยาลัยการแพทย์นครพนมคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สำนักบริหารการทะเบียนการพยาบาล

โทรศัพท์ ๐๖๖๖-๖๖๖๖๖๖๖๖

โทรสาร ๐๖๖๖-๖๖๖๖๖๖๖๖

ที่ ศว ๐๒๕๐.๓๖/๒๖๒/วส

คณะกรรมการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๒๕๓ หมู่ ๔ ต.บุษราคัม อ.เมือง
สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อเสนอโครงการวิจัย
๒. เครื่องมือวิจัย

จำนวน ๓ ชุด
จำนวน ๓ ชุด

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชา สัมฤกษ์ อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สังกัด คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้รับงบประมาณกองทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี ประจำปี ๒๕๖๕ เพื่อจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุสู่สังคมสูงวัย ในยุควิถีใหม่: Model development of caring for the elderly towards an aging society in a new normal

ในการนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชา สัมฤกษ์ จึงขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดของท่าน คือ คร. วรสินี วิเศษฤทธิ์ ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนาวิทยาศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศศากาญจน์ เอี่ยมจันทร์ประทีป)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
โทรศัพท์ : ๐๗๗-๕๑๑๐๖๓
โทรสาร : ๐๗๗-๕๑๑๐๖๖

3. เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เอกสารรับรองโครงการวิจัย
โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารรับรองเลขที่	SRU-EC2022/066
ชื่อโครงการ	การพัฒนาารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุผู้ซึ่งควมสูงวัยในยุควิถีใหม่
รหัสโครงการ	SRU-EC2022/066
ชื่อหัวหน้าโครงการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา สัมสกุล
หน่วยงานที่สังกัด	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เอกสารที่รับรอง	1. แบบเสนอโครงการวิจัย 2. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย 3. หนังสือยินยอมตนให้ทำการวิจัย 4. แบบการเก็บรวบรวมข้อมูล/โปรแกรมหรือกิจกรรม
ประเภทการรับรอง	Exemption Review
วันที่รับรอง	18 เมษายน 2565
วันที่หมดอายุ	17 เมษายน 2566

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับคำประกาศเจตจำนงจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ลงนาม
 (รองศาสตราจารย์ ดร. วิฑี สุทธิรุ่งโรจน์)
 ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ลงนาม
 (ดร. นรา ทองธานี)
 ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ประทับตรา (ถ้ามี)

ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย

ผศ. วีณา ลิ้มสกุล

Asst. Prof Weena Limsakul

เลขหมายบัตรประชาชน 3840100486620

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ที่อยู่ติดต่อ 272 หมู่ 9 ต.ขุนทะเล อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100

หมายเลขโทรศัพท์ 077-913333

Email: weena.noi@hotmail.com

การศึกษา

ปีที่จบ	คุณวุฒิ	สถาบัน	สาขาวิชา
พ.ศ.2549	นิติศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
พ.ศ.2546	สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	การบริหารสาธารณสุข
พ.ศ.2545	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่วิทยาลัย	การพยาบาลผู้สูงอายุ
พ.ศ.2531	ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ และผดุงครรภ์ชั้นสูง	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ	

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

1. การพยาบาลผู้สูงอายุ
2. การดูแลผู้สูงอายุสมองเสื่อม
3. กฎหมายสำหรับการพยาบาลและการผดุงครรภ์

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย :

1. ประสิทธิภาพของโปรแกรมกระตุ้นความสามารถสมองในผู้สูงอายุที่มีสมรรถภาพสมองบกพร่องระยะต้น
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำเสร็จแล้ว

1. วิณา ลิ้มสกุล, เกศรา ตันเซ่ง และจวง เพื่อกคง. (2561). ประสิทธิภาพของโปรแกรมกระตุ้นความสามารถของสมองในผู้สูงอายุที่มีสมรรถภาพสมองบกพร่องระยะต้น. พยาบาลสาร, 45 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน), 59-69.
แหล่งทุนสนับสนุน งบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. วิณา ลิ้มสกุล, บุรินทร์ เอี่ยมขำ และปณณช คงเสนห์. (2561). การพัฒนาศักยภาพสมองของผู้ที่มีสมรรถภาพสมองบกพร่องในระยะต้น. วารสารวิชาการแพทย์ เขต 11, 32(3), 1143-1154.
แหล่งทุนสนับสนุน งบประมาณ วช.(ผู้ร่วมวิจัยพื้นที่ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี)
3. การพัฒนารูปแบบระบบการดูแลรักษาผู้ป่วยสูงอายุภาวะสมองเสื่อมครบวงจร ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอกีรีรัตนคม (2558-2560)
แหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณ สสส. (ผู้ร่วมวิจัยพื้นที่ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี)
4. การพัฒนารูปแบบระบบการดูแลรักษาผู้ป่วยสูงอายุภาวะสมองเสื่อมครบวงจร ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะที่ 2 (2563)
แหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณ สสส. (ผู้ร่วมวิจัยพื้นที่ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

งานวิจัยที่กำลังทำ

1. โครงการวิจัยพัฒนาระบบการดูแลผู้มีภาวะสมองเสื่อมแบบบูรณาการตามบริบทสังคมไทย
แหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณ วช.
2. โครงการพัฒนาความรู้พฤติกรรมกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุไทย ในชุมชนขุนทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประเภททุนสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund : FF) ปีงบประมาณ 2566
3. โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุติดเตียงในชุมชนด้านสวี งบประมาณ
ทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีงบประมาณ 2566

ผลงานตีพิมพ์

- วิณา ลิ้มสกุล, สิริพร ฉันทศิริกาญจน, และวราภา จันทรเอียด. (๒๕๖๖). การสำรวจภาวะสุขภาพผู้สูงอายุในโครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้มีภาวะสมองเสื่อมแบบบูรณาการตามบริบทสังคมไทย: พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ, ๖(๑) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๖
- วิณา ลิ้มสกุล. (๒๕๖๑). ความรู้ทางกฎหมายในการดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม.วารสารพยาบาล, ๖๗(๔), ๖๔-๗๑.

- วิณา ลิ้มสกุล, เกศรา ตันเซ่ง และจวง เผือกคง. (๒๕๖๑). ประสิทธิภาพของโปรแกรมกระตุ้นความสามารถของสมองในผู้สูงอายุที่มีสมรรถภาพสมองบกพร่องระยะต้น. *พยาบาลสาร*, ๔๕ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน), ๕๙-๖๙.
- วิณา ลิ้มสกุล, บุรินทร์ เอี่ยมขำ และปณณช คงเสนห์. (๒๕๖๑). การพัฒนาศักยภาพสมองของผู้ที่มีสมรรถภาพสมองบกพร่องในระยะต้น. *วารสารวิชาการแพทย์ เขต ๑๑*, ๓๒(๓), ๑๑๔๓-๑๑๕๔.
- วิณา ลิ้มสกุล. (๒๕๖๐). กฎหมายสำหรับผู้ป่วยสมองเสื่อม ในสุปาณี เสนาดีสัย(บ.ก.). *การพยาบาลผู้ป่วยสมองเสื่อม*. ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง สาขาพยาบาลศาสตร์ สภาการพยาบาล. เล่มที่ ๑๗ *การพยาบาลผู้ป่วยสมองเสื่อม* ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐, หน้า ๑๖๖-๑๗๖.
- วิณา ลิ้มสกุล, อุไรวรรณ โพธิ์โพ้น, อารณ สุขโสภา และอุมาพร หัตถิยา. (๒๕๕๗). การให้การปรึกษาแก่ผู้ดูแล ต่อความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันผู้ป่วยสมองเสื่อม และระดับความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม. *วารสารพยาบาล (Thai Journal of Nursing)* ๖๓,(๔)